

ISSN 1822–119X

Mokytojų ugdymas. 2008 (2). Nr. 11, 179–185

Teacher Education. 2008 (2). Nr. 11, 179–185

Audronė JUODAITYTĖ, Aušra KAZLAUSKIENĖ

Šiaulių universitetas ● Šiauliai University

**APGINTOS EDUKOLOGIJOS
DAKTARO DISERTACIJOS**

Odeta Norkutė „Rengimo(-si) gyvenimui santuokinėje šeimoje edukologinis modeliavimas“.

Jaunimo rengimosi gyvenimui šeimoje, ypač santuokinėje, problema itin stokoja edukologinio pobūdžio tyrimų (ne tik fundamentaliųjų, bet ir taikomųjų). Santuokinė šeima yra sudėtingas psichokultūrinis darinys, kuriame gyvenimo taisyklės turi būti siejamos su vertybinio pobūdžio išpareigojimais: „Aš-Tu“, „Tu-Mes“. Todėl edukologams tyrėjams yra būtinas tarpdisciplininis, paradigmatis požiūris į šeimos problemų tyrimą. Stokojant santuokinės šeimos konstrukto teorinio pagrindimo tenka daug dėmesio skirti visų pirma metodologinių prieigų pagrindimui. Disertacijos autorė ir pasirinko būtent šį sudėtingą problemos sprendimo kelią. Jos atliktas disertacinis tyrimas atskleidė jaunuolių, beisirengiančių santuokinei šeimai, švietimo programų modeliavimo teorines galimybes ir pateikė konkretų tokio modelio pavyzdį, orientuotą į dviejų institucijų (Valstybės ir Bažnyčios) pastangų suderinamumą.

Disertacinis tyrimas teorine prasme yra itin reikšmingas Lietuvos edukologijos mokslui, tiksliau – *šeimos edukologijos sričiai*. Atskleisti pagrindiniai santuokos bruožai (kintantys ir nekintantys); socialinis, kultūrinis, psichologinis-edukacinis santuokos pobūdis; pateikiamas įvairiapusis šeimos apibūdinimas, išskiriant iš kitų šeimos tipų santuokinę šeimą, jos požymius, bruožus. Autorė išryškino santuokinės šeimos edukacinį, kultūrinį, dvasinį reikšmingumą, nes šio tipo šeimą ji supranta kaip individus socializuojantį institutą, kuriame jie perduoda ir perima svarbiausius gyvenimo visuomenėje ir grupėje pagrindus.

Santuokinę šeimą autorė apibūdina tokiu išskirtiniu jos bruožu, kaip visą žmogaus gyvenimą besitęsianti santuoka, kuri yra susijusi su išpareigojimais ir santykių išsaugojimu, reiškia individui galimybę ne tik iš jos gauti (idealiąją prasme), bet ir į ją investuoti. Taigi, disertacinio tyrimo teorinis pagrindimas įneš naujų prasmų į Lietuvos šeimotyros mokslą bei pateiks nau-

**DEFENDED DOCTORAL
DISSERTATIONS IN EDUCATION**

Odeta Norkutė “Educational modeling of preparation for life in marital family”.

The problem of youth preparation for life in a family (especially marital) lacks the researches of educological type (not only fundamental, but also applied). Marital family is a complex psychosocial construct where life rules must be related to obligations of valuable character: “I – You”, “You – We”. Therefore, interdisciplinary, paradigmatic attitude to research of family problems is necessary for the educologists-researchers. Lacking theoretical verification of construct of marital family much attention is paid first of all to verification of methodological accesses. The author of dissertation has chosen this difficult way of problem solution. Her performed dissertational research revealed theoretical possibilities of modeling of education programme’s of the youth preparing for marital family and presented a real example of such model oriented to compatibility of two institutions (State and Church).

From theoretical point dissertational research is very important to Lithuanian education science – to the *sphere of family education* in particular. There were revealed: main marriage features (changeable and non-changeable); social, cultural, psychological-educational manner of marriage; versatile description of family is presented excluding marital family from other family types, its features, characters. The author highlighted educational, cultural, spiritual importance of marital family, since she understands this type of family as an institute that socializes individuals where they transmit and overtake the most important basics of life in the society and group.

The author describes marital family by such exceptional feature like – marriage, lasting for the whole person’s life, which is related to: obligations and preservation of relations and it means for the individual the opportunity not only to get (from the ideal point) but also to invest in it. So, theoretical validation of

jų teorinių prieigų būsimiems edukologijos krypties šeimotyrininkams.

Disertacinio tyrimo **išskirtinumas** yra tas, kad autorė išanalizavo užsienio šalių teorinę ir empirinę patirtį, nurodė rengimosi šeimai modelius, pvz., orientuotą į teorinių žinių perteikimą, komunikacinių įgūdžių ugdymą(-si) ir terapiją. Tai bene pirmą kartą Lietuvos šeimos edukologijoje surastos prieigos šeimos modelių tipologijos pagrindimui.

Empiriniame tyrime autorė panaudojo vieną iš gana retai edukologijos moksle taikomų metodų – dokumentų analizę (Valstybės ir Bažnyčios). Ją atlikdama nurodė, kaip yra reglamentuojamas jaunuolių rengimosi šeimoje etapas. Ši analizė – svarbus žingsnis, susiejantis šeimos politinius kontekstus su edukaciniais, orientuotais į strateginių, o ne epizodinių jaunuolių rengimosi šeimoje problemų sprendimą. **Reikšminga empirinėje tyrimo dalyje** ir tai, jog autorė pagrindė **modeliavimo procesus**, suprasdama šeimą, **kaip sistemą**, turinčią funkcinius ir savireguliuojamus lygmenis. Be to, jos sukurtas teorinis modelis tenkina pagrindinius reikalavimus, t. y. **adekvatumo, socialinės aplinkos atitikimo, paprastumo**. Išsamiai apibūdintos modeliavimo strategijos: grafinio modelio sudarymas, morfologinė modelio komponentų analizė. Sukurtas priežastiniais ryšiais grįstas edukologinis jaunuolių rengimosi šeimai modelis, kurio pagrindiniai požymiai (tyrimo vienetai) yra tikrinami empiriniame tyrime, matuojant kiekvieną jų statistiniais ryšiais. Taigi, autorė ne tik sukūrė jaunuolių rengimo(-si) gyvenimui santuokinėje šeimoje modelį, bet ir pagrindė jo funkcionavimo galimybes realioje tikrovėje.

Siekiant užtikrinti disertacinio tyrimo teorinę-empirinę vienovę autorei teko išspręsti gana sudėtingą **metodologinę problemą**, t. y. ne tik sukurti teorine prasme sudėtingą modelį, apimantį sisteminę, strateginę, funkcinę šeimos sampratą, bet ir surasti galimybių realybėje patikrinti jo raišką. Autorė šį metodologinės reikšmės išbandymą įveikė sėkmingai. Tyrėja taikė normatyvinę prieigą, todėl jai nuolat teko atsakyti į du tarpusavyje susijusius klausimus: **kaip turėtų būti ir kas jau yra?** Atsakymas į šiuos klausimus leido disertacijos autorei parengti tinkamą empirinio tyrimo instrumentą (anketą), kurios struktūra yra logiškai pagrindžiama jaunuolių rengimosi šeimai modelio struktūros turiniu. Anketos pagrindu nustatoma, kaip tiriamieji supranta rengimosi šeimai žinių elementus (blokus) ir vertina juos kaip esančius jiems reikšmingus ar nereikšmingus. Tokiu būdu pagrindžiamas teorinio modelio gyvybiškumas bei praktinis jo taikymo reikšmingumas.

dissertational research will bring new senses into Lithuanian family research science and will present new theoretical accesses for future education family researchers.

The **exclusiveness** of dissertational research is that the author has analysed theoretical and empiric experience of foreign countries and distinguished models of preparation for family, ex. oriented to conveyance of theoretical knowledge, designing of communicative skills and therapy. This is the first time when the accesses for validation of typology of family models were found in Lithuanian family education.

In the **empirical research** the author used one of rather rarely used methods in educology – document analysis (State and Church's). When performing it she indicated how the stage of youth preparation in family is regulated. This analysis – an important step in subordination of political contexts of family with educational, oriented to solution of strategic, not episodic problems of youth preparation in a family. **Important empirical part of research** is that the author verified **modeling processes** understanding family as a system with functional and self-regulating levels.

In addition, her created theoretical model satisfies main requirements, i.e. **adequacy, conformity with social environment, simplicity**. In details described modeling strategies: formation of graphic model, morphological analysis of model's components. Educological model of youth preparation for family based on causative relations was created, which main features (units of analysis) are verified in empirical research, measuring each of them by statistical relations. Consequently, the author not only created the model of youth preparation for life in marital family, but also verified the opportunities of its functioning in reality.

In order to ensure theoretical-empirical unity of dissertational research, the author had to solve a rather complicated **methodological problem**, i.e. not only to create in theoretical sense complicated model involving systemic, strategic, functional conception of a family, but also to find opportunities for verification of its expression in reality. Author successfully overcame test of methodological meaning. Researcher applied normative access, so she constantly had to answer two interrelated questions: **how it should be** and **what already is?** The answer to these questions let the author of dissertation to prepare a suitable instrument (questionnaire) of empirical research which structure is logically verified by the content of structure of the model of youth preparation for family. On the basis of questionnaire it was determined how the researched understand the elements (blocks) of knowledge of preparation for family and assess them as meaningful for them or not. In this way the vitality of theoretical model and practical meaning of its application is verified.

Taigi, disertacijos autorė **O. Norkutė** išsprendė itin svarbius teorinius-empirinius uždavinius ir atsakė į du klausimus: koks edukologinis modelis galėtų būti taikomas organizuojant rengimosi santuokai ir gyvenimui santuokinėje šeimoje procesą?

Rutkienė, A. (2008). Edukologinio eksperimento tinkamumo ir patikimumo planavimas

Kaip ir visais epochų lūžių laikotarpiais, taip ir šiuo metu mokslinis mąstymas prieštaringas, viena koja besiremiantis į praeities moderniuosius vaizdinius ir stereotipus, o kita – žengiantis į globalizuoto gyvenimo ateitį.

Šiolaikinė edukologija, kaip ir daugelis socialinių humanitarinių mokslų, šiuo metu išgyvena radikalų struktūrinės raidos laikotarpį, kurį sąlygoja „postmodernėjantys“ gyvenimo kontekstai. Edukologijos paradigmatis virsmas sukuria daugybę naujų kūrybinių ieškojimų sričių ir drąsiausias mokslinio tyrimo alternatyvas, pvz., mokslinėse diskusijose siūloma tokio metodo kaip eksperimentas nevertoti, o autorė išdrįsta jį kristalizuoti. Aušros Rutkienės daktaro disertacija – tai vienas iš besikeičiančios edukologijos „intuityviųjų“ siekinių – transformuoti klasikines edukacines funkcijas į naujas paradigmas.

Pasaulyje jau ne vienerius metus įvairiais aspektais šiuo metodu tyrinėjama, tačiau empirinių tyrimų sprendimai iki šiol nepasiekė nei reikiamo konceptualiojo kompleksškumo laipsnio, nei tinkamo masto. Todėl džiugu, kad ambicinga mokslininkė ėmėsi šio itin sudėtingo uždavinio ir pateikė solidų disertacinį darbą, kuris, tikėkimės, naujai atvers visas šios srities tyrimų galimybes. Aušros Rutkienės disertacija nėra kritikos ar akademinio pamokslavimo objektas, o tik pretekstas mokslinei diskusijai.

Šios bendrosios prielaidos, be abejonės, nulėmė autorės disertacinio tyrimo teminį apibrėžtumą, kuris išreikštas keliais semantiniais branduoliais, sudarančiais konceptualųjį disertacijos pamatą.

Svarbiausia ašis – **edukologinio eksperimento** kaip tyrimo metodo analizė. Šiuo pagrindu formuojama ir disertacijos konceptualioji struktūra, ir svarbiausi metodologiniai sprendimai. Disertantė atskleidė analizuojamo metodo sudėtingumą, kurį atliekant tyrinėtojo kiekviename žingsnyje (pasirenkant tiriamuosius, motyvavimo procedūrose, eksperimentatortiaus elgsenoje, tyrinėtojo ir tiriamųjų nuostatose, tyrimo aplinkos socialiniuose lūkesčiuose ir kt.) tyko mokslinės klaidos, pavojai.

Šioje probleminėje srityje norėtuši tęsti diskusiją

Consequently, the author of dissertation **O. Norkutė** solved important theoretical-empirical tasks and answered to two questions: what educological model could be applied when organizing the process of preparation for marriage and for life in marital family?

Rutkienė, A. (2008). Planning of suitability and credibility of educological experiment

Like in all periods of economic fracture and also today, scientific thinking is cracked and contradictory, on the one hand referring to modern images and stereotypes of the past, on the other – going to the future of globalised world.

Modern education, like many social humanities sciences, at present experiences radical period of structural development, which is determined by “post-modernised” contexts of life. Educological paradigmatic transition creates many new spheres of creative search and the bravest alternatives of scientific search, e. g. in scientific discussions it is suggested not to use such method as an experiment, but the author dares it to crystallize. Doctoral dissertation of Aušra Rutkienė – is one of the “intuitive” objectives of changing education – to transform classical educational functions into new paradigms.

Not every scientist would dare analyse this conception. In the world more than several year this method is used for investigation in various aspects but the decisions of empirical researches have achieved neither the degree of conceptual complexity nor appropriate extent so far. Therefore, it is gratifying that ambitious scientist has undertaken so difficult task and presented a solid dissertational work which will provide new opportunities for researches in this sphere. Dissertation by Aušra Rutkienė belongs to the case when dissertation’s analysis becomes not the object of criticism or academic preaching, but the pretence for scientific discussion.

These general provisions, without a doubt, determined thematic definiteness of author’s dissertational research which was expressed by several semantic cores forming conceptual basis of dissertation.

The most important axis – analysis of **educological experiment** as a research method. Referring to this, both conceptual structure and the most important methodological decisions are formed. The disertant exposed the complexity of method when performing it researcher almost fatally always (selecting the researched, in motivating procedures, experimenter’s

dėl *validumo* sąvokos. Kyla klausimas, kodėl pasirinkta sąvoka *tinkamumas*. Visame pasaulyje yra vieningai sutarta vartoti *validumo* sąvoką, kuri apima tinkamumą, adekvatumą ir pan. Tuomet kyla dar vienas klausimas: o jeigu eksperimentas yra tinkamas, bet nevalidus?

Dar sudėtingiau būtų kalbėti apie *kokybinių* tyrimų validumą ir patikimumą. Mokslinėje literatūroje vis dažniau vietoj *validumo* termino vartojamas specialus *perkeliamumo* terminas (ang. *Transfer*). O kai kurie autoriai (Y. Lincoln, E. Guba) siūlo vartoti *pasikliovimo* (angl. *Dependability*) terminą kaip *patikimumą* kokybinių tyrimų atveju tam, kad tyrimo charakteristikos labiau derėtų su kokybinio tyrimo paradigmėmis idėjomis.

Susipažinus su teorine disertacijos dalimi norėtųsi paklausti: **ar iš tiesų eksperimentas pristatomas kaip kiekybinio tyrimo metodas?** O jeigu ne, tai kodėl tyrimo teorinį ir metodologinį pagrindą sudaro „šiolaikinio empirinio socialinio tyrimo metodologijos mokymas apie kiekybinio tyrimo paradigmą“? O gal autorė analizavo eksperimento kaip kiekybinių tyrimų metodo tinkamumą ir patikimumą, remdamasi tyrimų rezultatais, kad Lietuvoje dažniausiai disertantai naudoja kiekybinius tyrimus?

Teorinei disertacijos daliai charakteringas konceptualumas. Išsamiai atskleidžiama eksperimento kaip tyrimo metodo samprata tiek į „gylį“, tiek ir į „plotį“, t. y. atskleidžiami veiksnių daugiasluoksniškumo principai. Autorė ne tik interpretuoja mokslinius tyrimus, kuriuose ši problema yra aiškinama, bet ir atskleidžia naujus supratimus. Disertantė pasirinktus analizuojamus fenomenus aptaria įvairiais aspektais, neapsiribodama mūsų šalies patirtimi.

Disertacijos autorės tyrimo **metodologinį pagrindą** sudaro pragmatizmas, tačiau, kaip žinia, kiekybiniai tyrimai yra priskiriami prie pozitivistinių tyrimų. Pozitivistiniame tyrime svarbiausiais principais yra laikomi šie: kontrolės (*Controllability*), atkartojimo (*Replicability*), prognozavimo (*Predictability*), nepriklausomumo nuo konteksto (*Contextfreedom*), tyrimo skaidymo, detalizavimo (*Fragmentation and Atomization*), imties atsitiktinumo (*Randomization of Samples*), matomumo (*Observability*), elgesio taisyklių ir būdų nustatymo (*Derivation of Law and Universal Statements of Behavior*). Disertantė bando diskutuoti, ar nevertėjo remtis šiais paradigmniais principais, kurie savo ruožtu užtikrina tyrimo validumą.

Vis pasigirsta diskusijų, kad verta adaptuoti šį metodą taip, kad jis labiau atlieptų savo tyrimo

behaviour, regulations of researcher and the researched, expectations) meets scientific mistakes, dangers.

In this problematic sphere we would like to continue discussion about conception “validity”. Why the concept “suitability” was selected? All over the world the term “validity” is agreed to be used which covers suitability, adequacy, etc. So, there is one more question: what if the experiment is suitable but “not valid?”

It would be more difficult to speak about validity and reliability of *qualitative* researches. In scientific literature instead of term “validity” more often a special term “*transfer*” is used. Some authors (Y. Lincoln, E. Guba) suggest to use “*dependability*” term as *reliability* in cases of qualitative researches in order characteristics of the research would match more with paradigmatic ideas of qualitative research.

After familiarizing with theoretical part of dissertation we would like to ask: **if experiment is really presented like the method of qualitative research?** If no, why then theoretical and methodological basis of the research is formed by “modern teaching of empirical social research about the paradigm of qualitative research?” Maybe the author analysed suitability and reliability of experiment as method of qualitative research referring to research results that usually in Lithuania the disertants use qualitative researches?

Conceptualism is characteristic to theoretical part of the dissertation. The conception of experiment as research method is disclosed in details both lengthwise and widthwise i.e. the principles of factors’ multilayeredness are revealed. The author not only interprets scientific researches in which this problem is explained but also reveals new understandings. The disertant discusses the selected analysed phenomena in various aspects, not limiting herself to the experience of our country.

Methodological basis of the research of dissertation is formed by pragmatism, however, qualitative researches are ascribed to positivistic researches. In a positivistic research the following principles are considered as the most significant: controllability, replicability, predictability, contextfreedom, fragmentation and atomization, randomization of samples, observability, derivation of law and universal statements of behaviour. The disertant tries to discuss if it was worth referring to paradigmatic principles which in turn ensure validity of the research.

Some discussions appear that it is worth to adapt this method in the way that it would echo more the

objektą – **kultūriškai sąlygotą psichosocialinę realybę**. Šioje disertacijoje autorė tarsi su savimi diskutuoja, kur link transformuosis šis metodas. Kai kurie autoriai pagal validumo nusakymo sudėtingumą skiria kiekybinius, kokybinius ir verifikacinius (patikrintus praktikoje) tyrimus, o eksperimentas būtent ir priskiriamas prie pastarojo.

Minėta transformacija disertacijoje grindžiama konceptualiaja perskyra tarp moderniosios ir postmoderniosios sampratų, kai autorė siūlo vartoti naują terminą „edukologinis eksperimentas“.

Disertacijos teorinę dalį sklandžiai pratęsia atliktas empirinis tyrimas, tiksliau, galima sakyti, keli tyrimai. Empirinis tyrimas pagrindžiamas metodologiškai, išgryninamas jo socialinis kontekstas, tinkamai parenkama tyrimo bazė ir numatomi tyrimo etapai. Kvalifikuotai taikomi tyrimo instrumentai. Sveikintinas disertacijos autorės apsisprendimas pasirinkti ne vieną tyrimo metodą – apklausą, o jas derinant tarpusavyje pastiprinti ekspertiniu vertinimu, interviu ir vieno atvejo analize.

Disertacija turi ne tik teorinį, bet ir empirinį reikšmingumą, nes projektuojamas ne tik naujas reiškinių ir struktūrų supratimas, bet ir naujos taikomosios galimybės.

Tandzegolskienė, I. (2008). Mokslų daktaro kvalifikacijos projektavimas: edukologijos doktorantūros atvejis

Šiuolaikiniame pasaulyje keičiasi aukštojo mokslo situacija. Ne tik Europoje, bet ir Lietuvoje keliama aukšti reikalavimai būsimiesiems edukologijos mokslo daktarams. Integruojantis į europines struktūras bei siekiant suderintos bei vieningos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sistemos, autorė ėmėsi aiškinti, kokia turima patirtis, kokios tyrėjo kompetencijos įgyjamos studijuojant doktorantūroje, kaip jos reiškiasi planuojant ir atliekant tyrimus.

I. Tandzegolskienės disertacinis tyrimas aktualus, nes tokia sritis, kaip mokslo daktaro kvalifikacija, Lietuvoje yra praktiškai netyrinėta. Mokslų daktaro kvalifikacijos projektavimas analizuotas per turinio veiksnių perspektyvą. Dar mažiau yra tirtas pats projektavimo procesas. Jau vien mokslų daktaro kvalifikacija yra gana sudėtinga problema, o kartu su jos projektavimu ši problema tampa dar sudėtingesnė.

Autorė ypač sustiprina analizuojamos problemos aspektą, apibendrindama svarbiausių norminių dokumentų analizę ir užsienio šalių patirtį. Orientuojamasi

object of its research – **would culturally ensure psychosocial reality**. Dilemma is felt in this dissertational work and the author as to herself discusses where this method will transform to. According to the complexity of validity's definition some authors distinguish qualitative, quantitative and verification (verified in practice) researches, and the experiment in particular is ascribed to the latter.

The mentioned transformation in dissertation is based on conceptual separation between modern and post-modern conceptions when the author suggests using a new term “educological experiment”.

The theoretical part of dissertation is well prolonged by the performed empirical research or several researches. Empirical research is validated methodologically, its social context is purified, research's base is properly chosen and research stages are foreseen. Research instruments are applied skillfully. Author's decision to select not only one method of research – questionnaire, but while interrelating to reinforce them by expert evaluation, interview and single case analysis is praiseworthy.

Dissertation has not only theoretical but also empirical meaning since not only understanding of phenomena and structures, but also new applied opportunities are projected.

Tandzegolskienė, I. (2008). Doctoral qualification designing: case of doctoral studies in education

In modern world the situation of higher education is changing. Not only in Europe, in Lithuania as well high requirements are raised to doctors of education. When integrating into European structures and pursuing concerted and united system of qualifications of higher education space, the author tried to explain what experience is available, what competences are obtained during doctoral studies, how they are expressed when planning and performing researches.

Dissertational research by I. Tandzegolskienė is relevant since such sphere as doctoral qualification in Lithuania was not investigated. Designing of doctoral qualification was analysed through perspective of content's factors. The process of designing was investigated even less. Doctoral qualification itself is rather a complicated problem and in combination with its designing it becomes more complicated.

The author especially strengthens the aspect of analysed problem generalizing the analysis of the most important normative documents and experience

į modernią Lietuvos švietimo kaitos paradigmą, integracinius procesus, atliekama parametrų analizė. Autorės tyrimo rezultatai pretenduoja integraliai paveikti mokslo daktaro kvalifikacijos kaip kokybės užtikrinimo tvarkos ir procedūrų sistemos projektavimą Lietuvoje.

Tyrimas yra tinkamai suprojektuotas, šiuolaikiškas, išgrynintos sąvokos bei autorės metodologinės pozicijos. Nurodytas tikslas, uždaviniai, empirinio tyrimo procedūros. Disertacija turi aiškia logiką, struktūrą, teorinė ir empirinė dalys yra tinkamai metodologiškai pagrįstos, sąveikauja tarpusavyje ir atliepia autorės iškeltus tikslus.

Disertacija ne tik teoriniu, bet ir empiriniu požiūriu reikšminga, nes projektuojamas ne tik naujas švietimo reiškinių ir struktūrų supratimas, bet ir naujos taikomosios galimybės. Ryškios projekcijos į realią švietimo sistemos kaitą, kurios kokybę galėtų užtikrinti mokslų daktaro kvalifikacijos aprašas.

Įvade autorė pateikė pagrindines sampratas, tiksliai apibrėžė tyrimo objektą, iškelė tyrimo problemą, laconiškai suformulavo tyrimo hipotezę, tikslą, uždavinius bei ginamuosius teiginius, pagrindė tyrimo rezultatų naujumą, įtikinamai įrodė jų teorinį ir praktinį reikšmingumą, nurodė esminius požiūrius ir koncepcijas, kuriomis grindžiamos tyrimo metodologijos, aiškiai pateikė tyrimui taikytus metodus.

Teorinei darbo daliai charakteringas conceptualumas. Metodologiškai darbas stiprus. Teorinės dalies analizė skirta autorės pasirinktai tyrimo problemai pagrįsti.

Išsamiai atskleidžiamas mokslų daktaro kvalifikacijos projektavimas tiek į „gylį“, tiek ir į plotį“, t. y. atskleidžiami veiksnių daugiasluoksniškumo principai.

Autorė ne tik interpretuoja mokslinius tyrimus, kuriuose ši problema yra aiškinama, bet ir atskleidžia naują supratimą apie kvalifikacijos projektavimo procesus. Autorė įrodė, jog būtent mokslų daktaro kvalifikacijos problemos aukštojoje mokykloje šiandien yra sudėtingos ir jos reikalauja gerai nusimanančių mokslininkų išvalgų šioje srityje.

Disertacijos teorinę dalį sklandžiai pratęsia atliktas empirinis tyrimas. Tyrimas pagrindžiamas metodologiškai, išgryninamas jo kontekstas, tinkamai parenkama tyrimo bazė ir numatomi tyrimo etapai. Duomenys yra tinkamai sutvarkyti, taikyta kiekybinio ir kokybinio tyrimo metodologija, kuri atliepia tyrimo sumanymą. Pagirtinas disertacijos autorės apsisprendimas pasirinkti ne vieną tyrimo metodą – apklausą, o de-

of foreign countries. In this way we orient to modern paradigm of Lithuanian education changes, integrated processes, performing distinction of parameters in their conception. The results of author's research claim to influence integrally designing of doctoral qualification as system of order and procedures of quality security.

The research is properly designed, modern, the conceptions and author's methodological positions are purified. The aim, objectives, procedures of empirical research are distinguished. Dissertation has clear logics, structure, theoretical and empirical parts are properly methodologically verified, interrelated and echo author's aims.

Dissertation has theoretical as well as empirical significance since not only new perception of education phenomena and structures but also new applied opportunities are designed. There are distinct projections to real change of education system which quality could be ensured by the description of doctoral qualification.

In the introduction the author presented main conceptions, clearly defined the object of research, raised the problem of research, laconically formulated hypothesis, aim, objectives and defensive statements, based the novelty of research results, assuredly proved their theoretical and practical significance, indicated main attitudes and conceptions which research methods are based on, clearly presented methods applied to the research.

Conceptuality is characteristic to theoretical part of the work. The work is strong methodologically. Analysis of theoretical part is directed to the substantiation of author's selected research problem.

The designing of doctoral qualification is disclosed in details both lengthwise and widthwise i.e. the principles of factors' multilayerness are revealed.

The author not only interprets scientific researches where this problem is explained but also reveals new understandings about processes of qualification designing. The author proved that problems of doctoral qualification in higher schools nowadays are specifically complicated and they require insights of expert scientists in this sphere.

Theoretical part of dissertation is fluently prolonged by empirical research. The research is grounded methodologically, its context is purified, research base is suitably selected and research stages are foreseen. Data is well organized, methods (that echo research's idea) of qualitative and quantitative research were applied. Author's decision to select not only one method of research – questionnaire, but while interrelating to

rinant tarpusavyje, pastiprinant ekspertiniu vertinimu, ekspertų grupės diskusija, interviu metodais.

Manome, kad disertacinis tyrimas ir išvados ypač bus naudingos švietimo politikams, doktorantams, mokslininkams, universitetinių studijų organizatoriams. Šios disertacijos pagrindu gali vykti tolesnės diskusijos ir idėjų plėtojimas, modernizuojant doktorantūros studijų kokybę.

reinforce them by expert evaluation, discussion of expert group, interview methods is praiseworthy.

We consider that dissertational research and conclusions will be especially useful for education politicians, PhD students, scientists, organizers of university studies. On the basis of this dissertation further discussions and development of ideas may be carried out, when modernizing doctoral studies.

AUDRONĖ JUODAITYTĖ

Socialinių mokslų (edukologija) habil. daktarė
Šiaulių universiteto Edukologijos katedros profesorė,
Edukacinių tyrimų mokslinio centro direktorė.
Moksliniai interesai: studijų kokybės tyrimai, vaikystės
fenomenas, vaikystės pedagogų rengimas.

Professor, Dr. of Šiauliai University
Director of the Scientific Center
of Educational Researches.

Research interests: researches on quality of studies, the
phenomenon of childhood, teacher training.

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: etmc@cr.su.lt

AUŠRA KAZLAUSKIENĖ

Socialinių mokslų (edukologija) daktarė,
Edukologijos katedros docentė.
Moksliniai interesai: informacijos valdymas,
edukacinių tyrimų metodai ir metodologija.

Doctor of Social Sciences (Education),
Associated Professor of Department of Educology.
Scientific interests: information management,
methods and methodology of educational researches.

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: akazlauskiene@ef.su.lt